

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 11 lutego 2016 roku w sprawie z powództwa Prokury Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w W. przeciwko P. P. o zapłatę, Sąd Rejonowy w Pabianicach zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 16.718,82 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 13 czerwca 2014 roku do dnia zapłaty oraz koszty procesu w kwocie 3.253 zł tytułem kosztów procesu.

Apelację od powyższego wyroku wniosła strona, zaskarżając go w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. wydanie orzeczenia bez przeprowadzenia poprawnego, pod względem formalnym, postępowania procesowego, co uniemożliwiło mi jakąkolwiek obronę na zarzut postawiony przez stronę powodową;
2. wydanie orzeczenia na podstawie czynności obarczonych istotnymi zaniechaniami oraz celowymi błędami proceduralnymi wierzycieli, pierwotnego i wtórnego, co stworzyło przy pasywnym udziale miejscowego organu wymiaru sprawiedliwości, zdecydowane zachwianie procesowej równości stron, na moją niekorzyść;
3. wydanie orzeczenia na podstawie błędnych ustaleń faktycznych Sądu.

W oparciu o wskazane zarzuty pozwany wniósł o uchylenia w całości orzeczenia, wydanego w dniu 11.02.2016 r., w sprawie sygnatura akt I C 996/15 I Wydziału Cywilnego Sądu Rejonowego w Pabianicach oraz w konsekwencji uchylenie nakazu zapłaty sygnatura akt I Nc 1873/14, wydanego przez Sąd Rejonowy I Wydział Cywilny w dniu 03 września 2014 roku.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie w całości jako bezzasadnej, pominięcie faktów i zarzutów podniesionych w apelacji jako spóźnionych oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Na terminie rozprawy apelacyjnej pełnomocnik pozwanego oświadczył, że popiera apelację wnosząc o zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu, oświadczając, że nie zostały one uiszczone ani w całości ani w części.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

apelacja jest zasadna i skutkuje uchyleniem zaskarżonego wyroku i zniesieniem postępowania od dnia 4 lutego 2016 roku.

W przedmiotowej sprawie strona pozwana została pozbawiona możliwości obrony swoich praw, a tym samym zaistniała przyczyna nieważności postępowania określona w art. 379 pkt 5 k.p.c.

Zgodnie ze stanowiskiem przyjmowanym w judykaturze pozbawienie strony możliwości jej praw polega na tym, że z powodu wadliwych czynności procesowych sądu lub strony przeciwnej nie mogła ona brać i nie brała udziału nie tylko w toku całego postępowania, ale także w jego istotnej części, przy czym chodzi o całkowite faktyczne pozbawienie możliwości obrony (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2002 r., II CKN 399/01, LEX nr 19607). Ocena, czy doszło do pozbawienia strony możliwości obrony jej praw, powinna być dokonywana przez pryzmat konkretnych okoliczności sprawy (zob. Komentarz do art. 379 k.p.c., [w:] H. Dolecki, T. Wiśniewski, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom II. Artykuły 367-505(37), wyd. II, LEX 2013, teza 14). Pozbawienie strony możliwości obrony należy zatem oceniać przez pryzmat konkretnych okoliczności sprawy, a w każdym razie nie można go wiązać li tylko z sytuacją całkowitego wyłączenia strony od udziału w postępowaniu. O pozbawieniu możliwości działania można mówić jedynie w okolicznościach konkretnej sprawy. Może ono być następstwem uchybień

wynikających z czynności procesowych albo zaniedbań sądu, względnie przeciwnika procesowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2016 roku, V CSK 526/15, LEX nr 2054492).

W orzecnictwie Sądu Najwyższego wśród przyczyn nieważności postępowania objętych zakresem cytowanego przepisu wymienia się zaniechanie rozpoznania wniosku o ustanowienie adwokata z urzędu lub bezzasadne oddalenie takiego wniosku (zob. przytoczone powyżej postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2002 r., II CKN 399/01). Jednocześnie, zgodnie wykładnią przyjętą przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 grudnia 2009 r., sygn. akt I UK 195/09 (LEX nr 577812) oraz w wyroku z dnia 6 kwietnia 2016 roku, sygn. akt II UK 159/15 (LEX 2044475) wskazać należy, że odmowa przyznania fachowego pełnomocnika z urzędu – mimo spełnienia określonych warunków – może być kwalifikowana jako przyczyna nieważności postępowania z art. 379 pkt. 5 k.p.c. tylko w sytuacjach, w których strona swoim zachowaniem wykazuje nieznaną reguł postępowania lub nieporadność, prowadzącą do tego, że przy faktycznym lub prawnym skomplikowaniu sprawy nie jest w stanie wykorzystać prawnych możliwości prawidłowego jej prowadzenia.

W ocenie Sądu Okręgowego, powyżej wskazane okoliczności miały miejsce w rozpatrywanej sprawie. Z przebiegu postępowania toczącego się przed Sądem Rejonowym wynika, że strona pozwana została pozbawiona prawa do podjęcia skutecznej obrony w rozprawie, na której doszło do wydania wyroku. Jak wynika bowiem z akt sprawy strona pozwana w toku postępowania złożyła wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Sąd I instancji oddalił wniosek pozwanego na rozprawie w dniu 26 listopada 2015 roku, oddalił wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, pouczając pozwanego o terminie i sposobie wniesienia zażalenia oraz odroczył rozprawę do dnia 4 lutego 2015 roku. W dniu 3 grudnia 2015 roku pozwany złożył wniosek o uzasadnienie postanowienia w przedmiocie wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, celem możliwości ewentualnego złożenia zażalenia. Odpis uzasadnienia i postanowienia z dnia 26 listopada 2015 roku z pouczeniem o zażaleniu doręczono pozwanemu w dniu 4 lutego 2016 roku (potwierdzenie odbioru – k. 71). Na terminie rozprawy wyznaczonej w dniu 4 lutego 2016 roku pozwany nie stawiał się. W dniu 4 lutego Sąd I instancji zamknął rozprawę i z uwagi na zawily charakter sprawy odroczył ogłoszenie orzeczenia do dnia 11 lutego 2016 roku. W dniu 11 lutego 2016 roku pozwany wniósł zażalenie na postanowienie w przedmiocie wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu (zażalenie – k. 69). Postanowieniem z dnia 25 sierpnia 2016 roku Sąd Okręgowy zmienił zaskarżone postanowienie Sądu Rejonowego w Pabianicach i ustanowił dla pozwanego P. P. pełnomocnika z urzędu w osobie adwokata (postanowienie – k. 111-113).

W tej sytuacji zamknięcie rozprawy przez Sąd I instancji w dniu 4 lutego 2016 roku i odroczenie ogłoszenia orzeczenia do dnia 11 lutego 2016 roku, w sytuacji gdy strona miała otwarty termin do zaskarżenia postanowienia z dnia 26 listopada 2015 roku i w dniu 11 lutego 2016 roku złożyła zażalenie na to postanowienie było nieprawidłowe. W sytuacji procesowej jaka zaistniała na etapie rozpoznawania sprawy Sąd pierwszoinstancyjny powinien wstrzymać się od wykonywania czynności do czasu rozpoznania wniosku o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu przez Sąd II instancji, a dopiero po uprawomocnieniu się wydanego w tym przedmiocie postanowienia wyznaczyć termin rozprawy.

W przypadku nieważności postępowania z powodu pozbawienia strony możliwości obrony jej praw sąd drugiej instancji po uznaniu trafności tego zarzutu zgłoszonego w apelacji, bez względu na zasadność innych ewentualnie zarzutów apelacyjnych, musi uchylić zaskarżony wyrok i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania (zob. Komentarz do art. 379 k.p.c., [w:] H. Dolecki, T. Wiśniewski, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom II. Artykuły 367-505(37), wyd. II, LEX 2013, teza 13). Tym samym, wobec stwierdzenia w przedmiotowej sprawie nieważności postępowania w myśl art. 379 pkt. 5 k.p.c., zachodziła konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania z jednoczesnym zniesieniem postępowania objętego rozprawą wyznaczoną przez Sąd Rejonowy w dniu 4 lutego 2016 roku.

Mają na uwadze powyższe okoliczności, na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. orzeczono jak na wstępie.